

การจัดการความรู้ ครั้งที่ 1/2565

เรื่อง "แนวคิดโพสต์โมเดิร์นเพื่อการปรับหลักสูตรและแนวทางการวิจัย"

กระบวนการทัศน์ทางการสื่อสารในยุคปัจจุบันเคลื่อนมาสู่การสื่อสารที่ถูกกำหนดโดยเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคนี้ปรับ เปลี่ยนภูมิทัศน์การสื่อสารอย่างมีชัดเจน เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวกำหนดการสื่อสารที่อยู่ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ การทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับยุคหลังสมัยใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนและการวิจัยทางการสื่อสาร

ยุคดิจิทัล-สังคมยุคหลังสมัยใหม่

จากเนื้อหาในตอนที่แล้วทำให้เห็นได้ว่าแบบจำลองการสื่อสารที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาสนองตอบต่อลักษณะของการสื่อสารในยุคนั้นซึ่งเป็นยุคอุตสาหกรรมอยู่ในสังคม-วัฒนธรรมสมัยใหม่ แบบจำลองที่ผ่านมาได้ตอบโจทย์ในการสื่อสารในลักษณะของรูปแบบสังคมในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ครบถ้วน แต่ในระยะเวลาต่อมาสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง วิทยาศาสตร์ไม่ได้เป็นแกนนำของชีวิตมนุษย์อีกต่อไปแล้ว เทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ สังคมเปลี่ยนจากยุคอุตสาหกรรมมาเป็นยุคสารสนเทศหรือยุคดิจิทัล คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต สังคม-วัฒนธรรมอยู่ในรูปแบบของยุคหลังสมัยใหม่ แบบจำลองการสื่อสารในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบโจทย์การสื่อสารในยุคดิจิทัลได้อย่างครบถ้วน

ประเด็นแรกที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของการสื่อสารคือผู้ทำการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นผู้ส่ง

สารหรือผู้รับสารมีปัญหาในประเด็นเรื่องของความเป็นตัวตน (Self) ของตัวผู้ทำการสื่อสารเองซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ที่ไม่มีความชัดเจน ตัวตนในยุคนี้พิจารณาจากบทบาทที่แสดงออกมาเท่านั้น และสามารถแสดงออกมาได้หลายบทบาทในเวลาเดียวกันอันเป็นที่ยอมรับกันได้ เพราะฉะนั้นภาพลักษณ์ต่างๆ ของความเป็นตัวตนในแต่ละบทบาทที่แสดงออกมาก็จึงเป็นเรื่องสำคัญ

ประเด็นที่สอง ขอบเขตความเป็นจริงกับความเสมือนจริงมีความคลุมเครืออย่างมาก และไม่มีคำถามว่าอะไรคือตัวจริงและอะไรคือสิ่งที่ลอกแบบของจริงเพราะทุกอย่างเป็นความจริงในแบบของตนเองอันเป็นที่ยอมรับได้

ประเด็นที่สาม เรื่องเวลาและสถานที่ที่ไม่มีลักษณะของความต่อเนื่องกันและเป็นที่ยอมรับได้ อดีต ปัจจุบัน อนาคต ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและพื้นที่ก็ไม่ได้ถูกกำหนดตายตัวลงไป คนสามารถเดินทางข้ามผ่านเวลาและสถานที่ภายในโลกเสมือนจริงของสังคมหลังสมัยใหม่ด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีการสื่อสาร

โดยสรุปแล้วลักษณะทั้งสามนี้ พอที่จะทำให้เห็นได้ว่าแบบจำลองการสื่อสารในรูปแบบเดิมๆ ที่ใช้อยู่ไม่มีความสารถเพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารในยุคสังคมวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลได้เพียงพอ